

Wymagania edukacyjne z **przyrody** dla uczniów klasy **IV szkoły podstawowej**
uwzględniają zmiany w **podstawie programowej z 2024 r.**
Opracowała: **Monika Magiera**

WYMAGANIA NA OCENĘ ŚRÓDROCZNĄ:

ocena celująca:

UCZEŃ spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: wykazuje szczególne zainteresowanie przedmiotem, wykonuje zadania dla chętnych, wyszukuje dodatkowe informacje i ciekawostki, rozwiązuje zadania problemowe, nietypowe, bierze aktywny udział w konkursach przedmiotowych. Dodatkowo: przeprowadza dowolne doświadczenie, zapisuje obserwacje i wnioski, przygotowuje prawidłowy jadłospis (na 3 dni) dla ucznia w wieku dojrzewania, przygotowuje prezentację „Moja miejscowość wczoraj i dziś”, wykonuje zielnik.

ocena bardzo dobra:

UCZEŃ: przeprowadza dowolne doświadczenie, posługując się instrukcją, zapisuje obserwacje i wyniki, proponuje przyrządy, które należy przygotować do prowadzenia obserwacji w terenie; przygotowuje notatkę na temat innych przyrządów służących do prowadzenia obserwacji, np. odległych obiektów lub głębin, porównuje dokładność wyznaczania kierunków geograficznych za pomocą kompasu i gnomonu; dobiera skalę do wykonania planu dowolnego obiektu, wykonuje szkic okolic szkoły, opisuje słowami fragment terenu przedstawiony na planie lub mapie; porównuje dokładność planu miasta i mapy turystycznej; rysuje fragment drogi do szkoły, np. ulicy, zmniejszając jej wymiary (np. 1000 razy) i używając właściwych znaków kartograficznych, dostosowuje sposób orientowania mapy do otaczającego terenu, uzasadnia, popierając przykładami z życia, dlaczego ważna jest znajomość właściwości ciał, formułuje wnioski na podstawie przeprowadzonych doświadczeń; przedstawia zmiany stanów skupienia wody podczas jej krążenia w przyrodzie, posługując się wykonanym przez siebie prostym rysunkiem, wykazuje związek pomiędzy porą roku a występowaniem określonego rodzaju opadów i osadów, na podstawie opisu przedstawia, w formie mapy, prognozę pogody dla Polski, prezentuje informacje na temat najmniejszych i największych organizmów żyjących na Ziemi; prezentuje, w dowolnej formie, informacje na temat pasożytnictwa w świecie roślin, analizując sieć pokarmową, układa łańcuch pokarmowy, uzasadnia, że zniszczenie jednego z ogniw łańcucha pokarmowego może doprowadzić do wyginięcia innych ogniw, wykonuje zielnik, wyjaśnia, jakie znaczenie ma znajomość wymagań życiowych uprawianych roślin, prezentuje jedną egzotyczną roślinę, omawiając jej wymagania życiowe; przygotowuje ciekawostki i dodatkowe informacje na temat zwierząt, przedstawia krótkie informacje na temat sztucznych barwników, aromatów identycznych z naturalnymi, konserwantów znajdujących się w żywności, proponuje zestaw prostych ćwiczeń poprawiających funkcjonowanie układu krwionośnego, planuje i prezentuje doświadczenie potwierdzające obecność pary wodnej w wydychanym powietrzu, uzasadnia, że układ nerwowy koordynuje pracę wszystkich narządów zmysłów; prezentuje informacje na temat wad wzroku lub słuchu, prezentuje informacje na temat roli kobiet i mężczyzn w rodzinie i społeczeństwie na przestrzeni kilku pokoleń, prezentuje informacje dotyczące zagrożeń, na które mogą być narażone dzieci w okresie dojrzewania

ocena dobra:

UCZEŃ: wskazuje w najbliższym otoczeniu wytwory działalności człowieka, klasyfikuje wskazane elementy na ożywione i nieożywione składniki przyrody, porównuje ilość i rodzaj informacji uzyskiwanych za pomocą poszczególnych zmysłów; przeprowadza obserwację za pomocą lupy lub lornetki; wykonuje pomiar przy użyciu taśmy mierniczej, przyporządkowuje przyrząd do obserwowanego obiektu, samodzielnie wyznacza kierunki geograficzne za pomocą kompasu; oblicza wymiary biurka w skali 1:10; rysuje plan biurka w skali 1:10, rysuje plan dowolnego przedmiotu w skali 1:10, rysuje plan pokoju w skali 1:50; odczytuje informacje zapisane w legendzie planu, przygotowuje zbiór znaków kartograficznych dla planu lub mapy najbliższej okolicy, odszukuje na mapie wskazane obiekty, wskazuje kierunki geograficzne na mapie, określa położenie innych obiektów na mapie w stosunku do podanego obiektu; orientuje plan lub mapę za pomocą kompasu, porównuje ciała stałe z cieczami pod względem jednej właściwości, podaje przykłady wykorzystania właściwości ciał stałych w życiu codziennym, odczytuje wskazania termometru, przyporządkowuje stan skupienia wody do wskazań termometru, podaje przykłady z życia codziennego zmian stanów skupienia wody, rozpoznaje na dowolnej ilustracji rodzaje opadów; rozróżnia rodzaje osadów atmosferycznych na ilustracjach; odczytuje temperaturę powietrza z termometru cieczowego; odczytuje symbole umieszczone na mapie pogody; przedstawia stopień zachmurzenia za pomocą symboli; przedstawia rodzaj opadów za pomocą symboli; prowadzi tygodniowy kalendarz pogody na podstawie obserwacji wybranych składników pogody; określa aktualny stopień zachmurzenia nieba na podstawie obserwacji; przygotowuje możliwą prognozę pogody na następny dzień dla swojej miejscowości, określa zależność między wysokością Słońca a temperaturą powietrza; porównuje wysokość Słońca nad widnokretem oraz długość cienia podczas górowania w poszczególnych porach roku, rysuje „drogę” Słońca na niebie, podaje przykłady zmian zachodzących w przyrodzie ożywionej w poszczególnych porach roku, odróżnia przedstawione na ilustracji organizmy jednokomórkowe od wielokomórkowych, rozpoznaje na ilustracji wybrane organy/narządy, określa rolę, jaką odgrywają w przyrodzie zwierzęta odżywiające się szczątkami glebowymi, wskazuje na ilustracji charakterystyczne cechy drapieżników, układa łańcuch pokarmowy, podaje przykłady obrony przed wrogami w świecie roślin i zwierząt, rozpoznaje wybrane rośliny doniczkowe; opisuje szkodliwość zwierząt zamieszkujących nasze domy, przyporządkowuje podane pokarmy do wskazanej grupy pokarmowej, wskazuje na modelu położenie poszczególnych narządów przewodu pokarmowego, uzasadnia konieczność mycia rąk przed każdym posiłkiem, mierzy puls; podaje przykłady zachowań korzystnie wpływających na pracę układu krążenia, wskazuje na schemacie serce i naczynia krwionośne, podaje przykłady produktów żywnościowych korzystnie wpływających na pracę układu krwionośnego, pokazuje na modelu lub planszy dydaktycznej położenie narządów budujących układ oddechowy, wskazuje na modelu elementy szkieletu, podaje nazwy i wskazuje główne elementy szkieletu; rozróżnia rodzaje połączeń kości, na modelu wskazuje kości o różnych kształtach; wskazuje na modelu położenie narządów zmysłów; wskazuje na planszy elementy budowy oka i ucha; rozpoznaje komórki rozrodcze: męską i żeńską, wskazuje na planszy miejsce rozwoju nowego organizmu, omawia rolę poszczególnych narządów układu rozrodczego

ocena dostateczna:

UCZEŃ: podaje przykłady wykorzystania w życiu umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych; wyjaśnia znaczenie pojęcia *przyroda*, omawia najważniejsze zasady bezpieczeństwa podczas prowadzenia obserwacji i wykonywania doświadczeń, opisuje sposób użycia taśmy mierniczej,

wyjaśnia, co to jest widnokrąg; omawia budowę kompasu; wyjaśnia, w jaki sposób wyznacza się kierunki pośrednie, wyjaśnia pojęcie *skala liczbowa*, wyjaśnia pojęcia *mapa* i *legenda*; określa przeznaczenie planu miasta i mapy turystycznej; wskazuje w najbliższym otoczeniu przykłady ciał stałych, cieczy i gazów; wskazuje w najbliższym otoczeniu dwa przykłady ciał plastycznych, kruchych i sprężystych, omawia budowę termometru, wyjaśnia, na czym polega krzepnięcie i topnienie, wyjaśnia, dlaczego burze są groźne, wyjaśnia pojęcia: *upał*, *przymrozek*, *mróz*; wyjaśnia pojęcia *wschód Słońca*, *zachód Słońca*, wyjaśnia pojęcia *równonoc przesilenie*; omawia cechy pogody w poszczególnych porach roku, wyjaśnia pojęcie *górowanie Słońca*; wyjaśnia pojęcia *organizm jednokomórkowy*, *organizm wielokomórkowy*, charakteryzuje czynności życiowe organizmów, wyjaśnia pojęcia: *organizm samożywny*, *organizm cudzożywny*; omawia sposób wytwarzania pokarmu przez rośliny; wyjaśnia nazwy ogniw łańcucha pokarmowego; wyjaśnia, co to jest sieć pokarmowa, omawia zasady opieki nad zwierzętami; omawia rolę składników pokarmowych w organizmie, omawia rolę układu pokarmowego; wymienia funkcje układu krwionośnego, omawia rolę poszczególnych narządów układu oddechowego, omawia rolę poszczególnych narządów zmysłów, omawia zasady higieny układu rozrodczego, opisuje zmiany psychiczne zachodzące w okresie dojrzewania

ocena dopuszczająca:

UCZEŃ: wymienia elementy przyrody nieożywionej i ożywionej, wymienia źródła informacji o przyrodzie; podaje nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie; podaje nazwy głównych kierunków geograficznych; przyporządkowuje skróty do nazw głównych kierunków geograficznych, wymienia rodzaje map, podaje dwa przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych; wymienia stany skupienia wody w przyrodzie, wymienia przynajmniej trzy składniki pogody, podaje nazwy osadów atmosferycznych, wymienia przyrządy służące do obserwacji meteorologicznych; podaje daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku, wymienia czynności życiowe organizmów, dzieli organizmy cudzożywne ze względu na rodzaj pokarmu, podaje nazwy ogniw łańcucha pokarmowego, wymienia korzyści wynikające z uprawy roślin w domu i ogrodzie; podaje przykłady zwierząt hodowanych w domach przez człowieka, podaje przykłady produktów bogatych w białka, cukry, tłuszcze, witaminy, sole mineralne; wymienia narządy budujące przewód pokarmowy, wymienia rodzaje naczyń krwionośnych, wymienia narządy budujące drogi oddechowe; wymienia zasady higieny układu ruchu, wymienia zadania narządów smaku i powonienia; podaje przykłady zmian w organizmie świadczących o rozpoczęciu okresu dojrzewania u własnej płci

WYMAGANIA NA OCENĘ ROCZNĄ: /obejmują także wymagania na ocenę śródroczną/

ocena bardzo dobra:

UCZEŃ: przygotowuje propozycję prawidłowego jadłospisu, odpowiedniego w okresie dojrzewania, przygotowuje informacje na temat objawów boreliozy i sposobów postępowania w przypadku zachorowania, uzasadnia konieczność zachowań asertywnych, wskazuje składniki naturalne w krajobrazie najbliższej okolicy, wskazuje formy terenu w krajobrazie najbliższej okolicy, prezentuje informacje typu najdłuższa rzeka, największe jezioro, itp.; podaje przykłady zmian w krajobrazie najbliższej okolicy, na podstawie mapy w atlasie podaje przykłady pomników przyrody ożywionej i nieożywionej na terenie Polski i swojego województwa, podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu rzek na życie i gospodarkę człowieka,

prezentuje informacje na temat roślin iglastych pochodzących z innych regionów świata, uprawianych w ogrodach, rozpoznaje zboża rosnące w najbliższej okolicy

ocena dobra:

UCZEŃ: opisuje sposób pielęgnacji skóry ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania; korzystając z piramidy zdrowego żywienia i aktywności fizycznej, wskazuje produkty, które należy spożywać w dużych i w małych ilościach; określa zachowania zwierzęcia, które mogą świadczyć o tym, że jest ono chore na wściekliznę, porównuje objawy przeziębienia z objawami grypy i anginy; rozpoznaje owady, które mogą być groźne, podaje przykłady sytuacji, w których należy zachować się asertywnie, wskazuje w krajobrazie najbliższej okolicy składniki, które są wytworami człowieka, rozpoznaje na ilustracji formy terenu, przyporządkowuje skały do poszczególnych grup, charakteryzuje wody słodkie i słone występujące na Ziemi, porównuje warunki życia w poszczególnych biegach rzeki, rozpoznaje na ilustracjach pospolite rośliny wodne, charakteryzuje poszczególne strefy jeziora; wskazuje warstwy lasu na planszy, rozpoznaje pospolite organizmy żyjące w poszczególnych warstwach lasu, rozpoznaje drzewa iglaste i liściaste, rozpoznaje gatunki poznanych roślin łąkowych, uzupełnia brakujące ogniwa w łańcuchach pokarmowych organizmów żyjących na polu

ocena dostateczna:

UCZEŃ: wyjaśnia, czym jest zdrowy styl życia; omawia objawy chorób zakaźnych; omawia przyczyny zatruc, wyjaśnia, czym są szczepionki, omawia zasady postępowania podczas pielęgnacji roślin hodowanych w domu; omawia sposób postępowania przy otarciach i skaleczeniach, podaje przykłady skutków działania alkoholu i papierosów na organizm, wyjaśnia, czym jest uzależnienie; wymienia nazwy krajobrazów kulturowych, opisuje wklęsłe i wypukłe formy terenu, podaje przykłady skał litych, zwięzłych i luźnych, wyjaśnia pojęcia: *wody słodkie*, *wody słone*, omawia zmiany w krajobrazie wynikające z rozwoju rolnictwa; podaje przykłady działalności człowieka, które prowadzą do przekształcenia krajobrazu; wyjaśnia, co to są parki narodowe; podaje przykłady obiektów, które są pomnikami przyrody; omawia sposób zachowania się na obszarach chronionych, omawia, popierając przykładami, przystosowania zwierząt i roślin do życia w wodzie; omawia przystosowania roślin do niskiej lub wysokiej temperatury, charakteryzuje przystosowania roślin i zwierząt zabezpieczające przed utratą wody; omawia zasady zachowania się w lesie; omawia sposoby wykorzystywania roślin zbożowych, uprawianych warzyw

ocena dopuszczająca:

UCZEŃ: wymienia dwie zasady bezpieczeństwa podczas zabaw na świeżym powietrzu, wymienia drogi wnikania do organizmu człowieka drobnoustrojów chorobotwórczych; wymienia zjawiska pogodowe, które mogą stanowić zagrożenie, podaje przykłady środków czystości, które stwarzają zagrożenia dla zdrowia; wymienia rodzaje urazów skóry, podaje przykłady substancji, które mogą uzależniać; wymienia składniki, które należy uwzględnić, opisując krajobraz; omawia zmiany w krajobrazie związane z rozwojem przemysłu; podaje przykład obszaru chronionego lub pomnika przyrody znajdującego się w najbliższej okolicy, wymienia przykłady przystosowań organizmów do życia w wodzie, podaje nazwy

organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki; podaje nazwy stref życia w jeziorze, wymienia czynniki warunkujące życie na łądzie; wymienia przykłady przystosowań chroniących organizmy przed działaniem wiatru; podaje nazwy warstw lasu, podaje przykłady drzew rosnących w lasach liściastych, iglastych i mieszanych, wymienia nazwy zbóż, warzyw uprawianych na polach; wymienia szkodniki upraw polowych

Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów: sprawdziany po dziale, testy, kartkówki, odpowiedzi ustne, prace domowe i inne prace.

Uczniowie objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną mają dostosowane wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych zgodnie z zapisem w opinii z PPP.

Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej: każdy uczeń może ubiegać się o otrzymanie rocznej oceny wyższej niż przewidywana tylko o jeden stopień, z co najmniej dwóch zajęć edukacyjnych.